

Německé výplatní otisky na zabraném území

Období let 1938 - 1945 je smutným obdobím v životě naší země, zároveň i zajímavým dokládajícím mnoho historických skutečností a událostí.

Vše začalo snahou tehdejšího Německa získat území s převážným počtem německého obyvatelstva, volba padla i na část československého území, pro něž se vžilo do podvědomí jako Sudety (Sudetské území). Převzetí správy nad tímto územím se uskutečnilo postupně zejména po podpisu Mnichovské dohody Německem, Itálií, Francií a Velkou Británií 30. 9. 1938 v Mnichově. Tento právní akt se týkal i poštovního provozu a též i provozu výplatních strojů patřících subjektům se sídlem na tomto území. Sběratel by si měl být vědom několika dalších skutečností při tvorbě své sbírky, které jsou důležité pro uvědomění si pojmu "výkonná moc" a eventuální zprovoznění nových výplatních strojů a jejich otisků:

- Ašský výběžek byl pod faktickou kontrolou Německa prostřednictvím Sudetoněmeckého sboru dobrovolníků (SdFK) zejména první akcí SdFK dne 19. 9. 1938,

- Linie záboru byla definitivní až ve dnech 22. - 24. 11. 1938,

- Na podzim roku 1938 byla postoupena území československem Polsku (Zaolší na Těšínsku) - rok později byla postoupena Německu po porážce Polska),

- Ne všechna zabraná území byla připojena k říšskému Německu, některé části podléhaly Bavorsku či Rakousku.,

- I konec existence zabraných území byl zajímavý - připomeňme si, že říšská marka byla v platnosti na tomto území do 31. 7. 1945, platnost protektorátních známek až do 16. 5. 1946, z čehož můžeme vyvozovat důležité analogie ohledně výplatních otisků a pro jejich platnost či provoz. Po 9. 5. 1945 řada otisků ve výplatním razítku měla říšské marky, ne čs. koruny. Mohlo se vyskytnout i staré - předchozí státoprávní označení ve výplatním razítku., tak jak se vyskytlo čs. státoprávní označení na podzim roku 1938 (i když s vytloučeným názvem státu- viz chomutovský Mannesmann s datem 29. 11. 1938, kde z jednokruhového razítka byly vysekán český název pošty a z "motýlka" název Československo). Vysekaná denní razítka v některých případech vydržela až do roku 1944 či 1945 (!). Lidé žijí svým vlastním životem....

Tyto skutečnosti uvádím proto, že mohou být důležité pro výplatní otisky. Nepochybně převážná část otisků získala postupně nový (německý) vzhled, který se lišil jazykově i vzhledově od předchozích československých otisků. Co se změnilo:

Denní razítko: objevila se dvoukruhová razítka s můstky a německým názvem pošty, zachovány byly původní datumové číslice, vyskytla se jednokruhová - původně čs. razítka ze strojů, které po úpravě byla stále v provozu,

Označení oprávněného uživatele: objevily se pouze německé texty,

Výplatní razítko: nový vzor obsahoval německou orlici, název Deutsche Reichspost a v rámečku častěji gotické číslice. U otisků byly často zachovány původní československé oválné číslice.

Pořadové číslice počítadla: u původních čs. strojů byly tyto číslice původní, u dovezených strojů z Německa v tomto období pořadová čísla byla i nebyla (vše záviselo na modelu stroje).

Jako ukázkou otisků použitých v tomto období reprodukuji výplatní otisk uživatele Wochenblatt vydavatelství z Liberce (Reichenberg -Sudeten).

I u těchto otisků není sběratelská problematika ještě uzavřena (např. hraniční data apod.).

